

Κείμενα του Δημήτρη Καραμπίλια

- 1) ΕΠ' ΕΥΚΑΙΡΙΑ ΤΗΣ ΠΡΩΤΟΜΑΓΙΑΣ - Το εργατικό κίνημα στην παλιά Πάτρα
- 2) Η Πρωτομαγιά του 1894 - Οι διεκδικήσεις των εργατών της εποχής
- 3) Ο ΣΙΟΡ ΖΙΛΛ - ΣΧΙΛΛΕΡ-ΜΠΕΤΟΒΕΝ, ΑΝΕΚΔΟΤΟΙ ΙΣΤΟΡΙΚΑΙ ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ
- 4) (ΜΕ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑΝ ΚΑΙ ΣΟΣΙΑΛΙΣΜΟΝ), Μια επιστολή του Βίκτωρος Ουγκώ
- 5) «ΟΛΟΙ ΣΟΣΙΑΛΙΣΤΑΙ!» Κροπότκιν
- 6) ΤΟ ΙΣΤΟΡΙΚΟΝ ΤΗΣ ΕΡΓΑΤΙΚΗΣ ΠΡΩΤΟΜΑΓΙΑΣ
- 7) Γράμμα στον Κορδάτο
- 8) Διάφορα δημοσίευματα
- 9) Επικήδειος για τον Δημ. Καραμπίλια

Κυριακή 30 Απριλίου 1950, Ημερήσια εφημερίδα «η Σημερινή» σελ.3 (Πάτρα)

- ΤΙΤΛΟΣ ΑΡΘΡΟΥ: ΕΠ' ΕΥΚΑΙΡΙΑ ΤΗΣ ΠΡΩΤΟΜΑΓΙΑΣ - Το εργατικό κίνημα στην παλιά Πάτρα

Η υποψηφιότης του Πλάτωνος Δρακούλη από την Σοσιαλιστική Αδελφότητα. Σκληρός αγών με τον Αχιλλέα Γεροκωστόπουλο. Οι πρώτοι εργατικά απεργίαι. Η Μασσαλιώτις των εργατών». Το «Μπούβλικο»

Αναμνήσεις του κ. Δ. ΚΑΡΑΜΠΙΛΙΑ

Η Πάτρα υπήρξε πρωτοπόρος, μεταξύ όλων των Ελληνικών πόλεων, στο εργατικό κίνημα. Πριν ακόμη δημιουργηθούν βιομηχανίες, η κίνησης περιωρίζετο στους διανοούμενους, που εμπήκαν επί κεφαλής του αγώνος για την μόρφωση και χειραφέτηση της εργατικής τάξεως. Από τις πλέον σημαντικές οργανώσεις στην εργατική ιστορία των Πατρών, ήταν η «Σοσιαλιστική Αδελφότης», που ίδρυσαν, κατά τα τέλη του 19^{ου} αιώνας, ο δικηγόρος Βασ. Δουδούμης, ο δάσκαλος Χαρίλ. Δημητρόπουλος και ο Αρχιτέκτων Αριστ. Θαλής. Ήσαν φίλοι του πρώτου Έλληνο σοσιαλιστού, του Πλάτωνος Δρακούλη (μάλιστα ο Δουδούμης ήταν και συμμαθητής του, γιατί ο Δρακούλης είχε βγάλει στη Πάτρα το γυμνάσιο) και κατά τας εκλογάς του 1895 του έθεσαν υποψηφιότητα. Τότε, ο Δρακούλης ήλθε δεύτερος επιλαχών και έχασε την εκλογή με λίγους ψήφους. Τόσο φανατικός ήταν τότε ο εκλογικός αγών, ώστε και ο Αχιλλεύς Γεροκωστόπουλος έχασε με 3 ψήφους.

Κατά τον προεκλογικό αγώνα, η Σοσιαλιστική Αδελφότης των Πατρών εξέδωσε μια εφημεριδούλα με τον τίτλο «Το Φως», όπου εδημοσίευσε την εικόνα του Δρακούλη και το σοσιαλιστικό του πρόγραμμα. Στην εφημεριδούλα αυτή εδημοσιεύθη και η «Μασσαλιώτις των Εργατών», προς υποστήριξιν της υποψηφιότητος του Δρακούλη. Ήταν ένα τραγούδι, μεταφρασμένο από τα αγγλικά, το οποίον ήταν πάνω στα μέτρα της Μασσαλιώτιδος και τραγουδιόταν στον ρυθμό της. Ο μεταφραστής Βασ. Δουδούμης διετήρησε το μέτρο και έτσι τα μέλη της Σοσιαλιστικής Αδελφότητος, που ξεπερνούσαν τότε τα 150, έψαλλαν τον ύμνο αυτό σ' όλες τις συγκεντρώσεις τους, αργότερα δε η «Μασσαλιώτις των Εργατών» εψάλλετο και στις πρώτες εργατικές απεργίες των Πατρών.

Αυτή ήταν η «Μασσαλιώτις των Εργατών»:

Εμπρός παιδιά της Λευτεριάς
Η Δόξα τώρα μας καλεί.
Κάτου ο τύραννος παράς.
Κλαίν τα παιδιά μας για ψωμί. (δισ)
Λησταί και τύραννοι, λοιπόν,
Θα χουν πατρίδα αυτή τη Γη;
Γιατί να χαίρονται αυτοί
Των μόχθων μας το προϊόν;

Επωδός

Εργάται των Εθνών.
Μια γνώμη, μια καρδιά.
Με δύναμη, με ένωση,

Η νίκη είναι για μας.

***

Οπότεν θέλουν βασιλείς
Κί' αργύρται Υπουργοί
Καλούν στρατούς αιμοχαρείς.
Μας σφάζουν και μας πυρπολούν.
Αδέρφια τ' ειν' που μας κρατεί.
Γιατί ν' αφήνουμ' απαθείς
Να μας τραβούν δεσποτικώς
Οι σταυρωτήδες στη σφαγή;
Εργάται των Εθνών κλπ.

***

Μές στο χρυσάφι κολυμβούν
Αγέρωχοι και αγενείς.
Για εξουσία όλο διψούν.
Θέν να πουλούνε και το φώς.
Θέλουν ακόμη κι' ως θεούς.
Κάθε φτωχός να τους τιμά.
Πλήν θε να μάθουν μια φορά,
Να τους φοβούνται τους φτωχούς.
Εργάται των Εθνών κλπ.

***

Ελευθερία, ποιός ποτέ
Άπαξ την όψη σου ιδή
Να σ' αρνηθή μπορεί εσέ.
Δεν σε δαμάζει η φυλακή.
Τόσοι αιώνες κι' εποχές
Περνούσ' ο κόσμος σε κλαυθμούς.
Σε τούτους, όμως τους καιρούς.
Ο κόσμος νοιώθει τις ψευτιές.
Εργάται των Εθνών κλπ.

Με την πρωτοβουλία της Σοσιαλιστικής Αδελφότητας, ιδρύθη το πρώτο σωματείο των Πατρών, που ήταν των ξυλεργατών. Υπήρχαν τότε στην Πάτρα τρία ξυλουργικά εργοστάσια (Μαμάκη, Παπανικολάου και Τασσοπούλου) που παρελάμβαναν κορμούς δέντρων από τη Βόρειο Ελλάδα και έφτιαναν σανίδες για τα σταφιδοκιβώτια. Τον Αύγουστο του 1896 το νεαρό σωματείο των ξυλεργατών εκήρυξε την πρώτη του απεργία, που έληξε με νίκη των εργατών μέσα σε μια εβδομάδα.

Επηκολούθησε ίδρυσις σωματείων σταφιδοκιβωτοποιιών, καπνεργατών και τσιγαράδων, που σε λίγο έκαμαν τις πρώτες απεργίες τους, πάντοτε με την καθοδήγηση της «Σοσιαλιστικής Αδελφότητας», της οποίας πολλά μέλη ήσαν και μέλη των σωματείων.

Όταν εγίνετο μια απεργία, οι εργάτες καλούσαν επισήμως την Σ.Α. να στείλη αντιπρόσωπό της, να τους μιλήση. Από τα διανοούμενα μέλη της Σ.Α. επήγαιναν και μιλούσαν στους απεργούς, για τον σκοπό του αγώνα τους, για την ανάγκη της πειθαρχίας και γενικώτερα για το κοινωνικό ζήτημα. Όσοι ησχολούντο τότε με το εργατικό κίνημα, ενεπνέοντο από αγνή ιδεολογία. Εργατοκάπηλοι δεν υπήρχαν τότε.

ελλείψει εργατικού Κέντρου, οι συγκεντρώσεις των εργατών εγίνοντο πάντοτε στο πρώτο δημόσιο σχολείο των Πατρών, στην πλατεία Αγίου Γεωργίου. Ο κόσμος το έλεγε «Μπούβλικο», από την ιταλική λέξη «πούμπλικο» που θα πη δημόσιο. Όλα τα άλλα

σχολεία ήταν τότε ιδιωτικά και του Αγίου Γεωργίου ήταν το μόνο δημόσιο, του Κράτους, επομένως του λαού. Με αυτή την ερμηνεία, «δημοκρατικώ δικαίω», οι εργάτες έμπαιναν στο σχολείο, σαν στο σπίτι τους, χωρίς να ρωτήσουν κανέναν και χωρίς κανέναν να τους ενοχλήση ποτέ. Το κλειδί του σχολείου οι δάσκαλοι το άφηναν στο διπλανό καφενείο. Όταν ήταν ανάγκη να γίνει διάλεξη της Σοσιαλιστικής Αδελφότητας η συγκέντρωση απεργών, έπαιρναν το κλειδί ως κυρίαρχος λαός κι' έκαναν τη δουλειά τους. Αστυνομία Κρατική τότε δεν υπήρχε. Η αστυνομία ήταν δημοτική και ποτέ δεν σκέφθηκε να εμποδίση την εργατική κίνηση, που, άλλωστε, γίνονταν πάντοτε με ησυχία και τάξη.

Αλλά η πρώτη αυτή σοσιαλιστική κίνησης διεσπάρθη και αποσυντετέθη λίγο αργότερα, όταν διαιρέθησαν σε Δρακουλικούς (με θεοσοφιστικές τάσεις) και αντι-Δρακουλικούς (με καθαρά υλιστικές τάσεις).

ΔΗΜ. ΚΑΡΑΜΠΙΛΙΑΣ

Πέμπτη 3 Μαΐου 1951, ημερήσια εφημερίδα «η Σημερινή» σελ.3 (Πάτρα)

ΚΑΤΗΓΟΡΙΑ ΣΤΗΝ ΕΦΗΜΕΡΙΔΑ: ΕΠΙΦΥΛΛΙΔΕΣ ΤΗΣ «ΣΗΜΕΡΙΝΗΣ»

- **ΤΙΤΛΟΣ ΑΡΘΡΟΥ: Η Πρωτομαγιά του 1894 - Αι διεκδικήσεις των εργατών της εποχής**

Ο πρώτος εορτασμός της Εργατικής Πρωτομαγιάς εις την Ελλάδα έγινε το 1894 εις το Παναθηναϊκών Στάδιον. Εκ των οργανωτών του εορτασμού ήτο ο Πλάτων Δρακούλης, ο γνωστός σοσιαλιστής και ανθρωπιστής, ο οποίος τότε είχε επιστρέψει από την Αγγλίαν.

Η συγκέντρωσις είχεν αρκετήν επιτυχίαν, όπως προκύπτει από το γεγονός ότι επωλήθησαν 1500 ερυθραί κονκάρδες. Πρώτος ωμίλησεν ο Πλάτων Δρακούλης αναπτύξας το ιστορικόν της εορτής της Εργατικής Πρωτομαγιάς. Ανέφερε τας λεπτομερείας των εργατικών απεργιών των εργατών της Αμερικής δια το οκτάωρον, τας διαδηλώσεις του Σικάγο, τας συγκρούσεις των εργατών και της αστυνομίας, τας συλλήψεις και καταδικάς των Μαρτύρων του Σικάγο και κατέληξεν ότι το Σοσιαλιστικόν Συνέδριον της Γαλλίας ώρισε πλέον όπως η πρώτη Μαΐου καθιερωθεί ως εορτή των εργατών όλου του κόσμου.

Δεύτερος ωμίλησεν ο Σταύρος Καλλέργης: «είμεθα σοσιαλισταί-είπε-και θέλουμε επί το παρόντος την βελτίωσιν της θέσεως των εργατών και την διάδοσιν της ιδέας της εντελούς χειραφετήσεως αυτών εν τω μέλλοντι».

Τέλος εγένετο δεκτόν το κάτωθι ψήφισμα: «οι διεθνείς σοσιαλισταί και οι εργάται των Αθηνών-Πειραιώς, Προς την Κυβέρνησιν της Ελλάδος: Συνέλθοντες σήμερον την 1^{ην} Μαΐου 1894 έτους ημέραν Κυριακήν και ώραν 5^{ην} μ.μ. πάντες οι διεθνείς σοσιαλισταί και εν γένει πάντες οι από μισθόν ευρισκόμενοι και πάσχοντες εργάται Αθηνών-Πειραιώς, αποφασίζομεν και ψηφίζομεν τα εξής:

- Α. Την Κυριακήν να κλείνωνται τα καταστήματα καθ όλην την ημέραν και οι εργάται να αναπαύονται.
  - Β. Οι εργάται να εργάζονται μόνον επί 8 ώρας την ημέραν και να απαγορευθή η εργασία εις τους ανηλικούς.
  - Γ. Να απονέμονται συντάξεις εις τους εκ της εργασίας παθόντας και καταστάντας ανίκανους προς συντήρησιν εαυτών και της οικογενείας των.
  - Δ. Να καταργηθούν οι θανατικά εκτελέσεις.
  - Ε. Να καταργηθεί η δια χρέη προσωπική κράτησις.
- στ. ανατίθεται εις τους διευθυντάς των σοσιαλιστικών εφημερίδων η επίδοσις του παρόντος ψηφίσματος εις την Κυβέρνησιν επί τη βάση του οποίου παρακαλείται αυτή να συντάξη νομοσχέδια και υποβάλη ταύτα εις την Βουλήν προς ψήφισιν κατά την αμέσως συγκληθησομένην αυτής σύνοδον».

Βλέπομεν εκ του ανωτέρω ψηφίσματος ποια ήτο η τότε κατάστασις των εργαζομένων.

Σήμερα τέτοια αιτήματα δεν έχουν θέσιν, διότι η εργατική τάξις έχει εξελιχθή και δια της εργατικής νομοθεσίας απέκτησε την θέσιν της εις την κοινωνίαν.

Η συγκέντρωσις του 1894 υπήρξεν η αφετηρία αυτής της εργατικής προόδου εις την Ελλάδα. Η συγκέντρωσις διελύθη ησυχώς, αι αρχαί, είχαν λάβει έκτακτα μέτρα, αλλά επεκράτησεν απόλυτος τάξις. Επί πλέον επεκράτησε και σχετική ... κατανόησις μεταξύ εργατών και αστυνομικών. Επαρτηρήθη ότι κατά τον χρόνον της συγκεντρώσεως αστυφύλακες εξ εκείνων που είχαν διαταχθή δια την επιβλεψιν της τάξεως, διένειμαν με τρόπον κρυφίως σοσιαλιστικάς προκηρύξεις εις τους συγκεντρωθέντας.

Ερωτώμενοι παρ' αυτών απήντων: «τι να κάμουμε εμπλέξαμε κι' εμείς».

• Ο ΣΙΟΡ ΖΙΛΛ - ΣΧΙΛΛΕΡ-ΜΠΕΤΟΒΕΝ, ΑΝΕΚΔΟΤΟΙ ΙΣΤΟΡΙΚΑΙ ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ

Επί της ζωής των δύο τούτων μεγάλων ανδρών της τέχνης υπήρξαν και ίσως να υπάρχουν ακόμη άγνωστοι λεπτομέρειαι.

Προ τινων ετών δυο θαυμασταί των, ο ένας Γάλλος και ο άλλος Ελβετός, αμφότεροι στενώς συνδεδεμένοι διά φιλίας, είχαν επιδοθή εις την έρευναν αγνώστων λεπτομερειών επί της ζωής αφ' ενός και των σχέσεων αφ' ετέρου, αι οποίαι συνδέσαν τας δύο μεγάλας της τέχνης διανοίας. Εκ της ερεύνης των προέκυψαν τα ακόλουθα: «Την Κυριακήν 26^{ην} Αυγούστου 1792, έτος 4^{ον} της Ελευθερίας και πρώτον της ισότητος, κατά την συνεχή συνεδρίασιν της Εθνικής Νομοθετικής Συνελεύσεως, η οποία είχεν αρχίσει τας εργασίας της την 10^{ην} Αυγούστου, παρουσιάσθη προς αυτήν επιτροπή απεσταλμένη παρά διαφόρων ομίλων, εις την οποίαν επέτρεψαν την είσοδον και η οποία εζήτηι όπως ο τίτλος του «Γάλλου Πολίτου» απονεμήθη εις διαφόρους εξεχούσας προσωπικότητας ξένη Εθνικότητα, αι οποίαι προσωπικότητες δια της γραφίδος των υπερίσπισαν την υπόθεσιν της **Ελευθερίας της Γαλλικής Επαναστάσεως**.

Ο τότε Πρόεδρος Λακρουά εχαιρέτησε την επιτροπήν με το «καλώς ήλθατε» και δι' ολίγων λέξεων ευγενούς απλότητος προσεφώνησεν ως εξής: «Η Γαλλία ελευθέρα είναι λίαν ευχαριστημένη να περιβάλη με την δόξαν της όλους τους μεγάλους άνδρας ξένων χωρών, οι οποίοι ετόλμησαν να ομιλήσουν την γλώσσαν της ελευθερίας και της ισότητος εν μέσω των σκλαβωμένων συμπατριωτών τους, και η Εθνοσυνέλευσις ωρισμένως θα τους είπει: «Είσθε Γάλλοι πολίται.»

Ο Βινιώ, υποστηρίζων τους απεσταλμένους με την ευγλωτίαν των ωραίων ημερών του εφώνησεν: «Όχι, δεν είναι μόνον δι' ημάς, ούτε διά το μικρόν αυτό μέρος του πλανήτου μας που ονομάζεται Γαλλία, όπου εγκαθιδρύσαμεν την ελευθερίαν, ώστε μόνον επί της Πλατείας Βανδώμ να συγκεντρωθή το καταφερθέν κτύπημα κατά του δεσποτισμού. Ο αντίκτυπος πρέπει να γίνη αισθητός παντού όπου υπάρχουν δεσπότες. Οποίος ασφαλέστερος τρόπος προς εξασφάλισιν της Γαλλικής Ελευθερίας να συμμετάσχουν οι φιλόσοφοι των ξένων Εθνών εις τους κινδύνους της, αναλαμβάνοντες την υπεράσπισίν της.»

Ο Λακρουά, χωρίς να φέρη καθαρά καμμίαν αντίστασιν εις την πρότασιν είπεν: «Επεθύμουν, όπως ο τίτλος του «Γάλλου Πολίτου» δοθή εις ξένους κατοπιν αιτήσεώς των.

Ο Γκαδέ απήντησεν εις ένα εμφαντικόν τόνον της εποχής του: «Θέλεις (δηλ. ο Πρόεδρος) όπως οι ξένοι ζητήσουν μόνον των τον τίτλον του Γάλλου Πολίτου».

Αλλ' όταν η πόλις των Αθηνών προσέφερε τον τίτλον του «Αθηναίου πολίτου» προς τον Ηρακλέα, ο ήρως εκείνος δεν τον είχεν ζητήσει προηγουμένως. Όταν η Πολωνία εκαλούσε τον συγγραφέα του «**Αιμιλίου**» διά να της συντάξη ένα σύνταγμα ο Ζαν Ζάκ δεν είχεν ζητήσει τοιαύτην τιμήν. Ο Πρόεδρος θέλει όπως οι ξένοι ζητήσουν μόνον των τον τίτλον. Αλλ' αυτό το θυσιαστήριον της ελευθερίας, μήπως θα είναι καμμιά ακαδημία, η διά να λάβη τις μίαν εύναιαν, τι λέγω, μίαν δικαιοσύνην πρέπει να την ζητήση μόνος του: Ο Διδερώ και ο Ρουσσώ δεν υπήρξαν ποτέ ακαδημαϊκοί, διότι ποτέ δεν το εζήτησαν». Η αντιπολίτευσις ηττήθη. Διά διατάγματος της 26 Αυγούστου 1792 ο τίτλος του «Γάλλου πολίτου» εδόθη εις οκτώ ξένας προσωπικότητας, μεταξύ των οποίων οι Κλόποστοκ, Πεσταλόζι, Πρίστλεϋ, Ουάσιγκτων, Κοσίκοζη και σιόρ Ζίλλ.

Το τελευταίον αυτό όνομα παρουσιάσθη στο Γαλλικόν κοινόν ως ένα αίνιγμα.

«Ποιος μπορεί να είναι αυτός ο Σιόρ Ζίλλ;»

Ο Σιόρ Ζίλλ όταν ακόμη εφοίτα εις το Κολλέγιον είχε συνθέσει ένα δραματικόν έργον υπό τον τίτλον «**Οι Λησταί**». Εις ηλικίαν είκοσι δύο ετών εγκατέλειψε την Πατρίδαν του Βιτεμπέργην, μετά της οικογενείας του, διότι ο Δούξ Κάρολος-Ευγένιος του απηγόρευσε να γράφη όπως εσκέπτετο με την ρητήν απειλήν ότι θα τον έρριπτεν εις τας φυλακάς. Μόλα ταύτα οι «λησταί» επέχθησαν την 13 Ιανουαρίου 1782 εις το θέατρον της Μάνχεϊμ με καταπληκτικην επιτυχίαν.

Εδώ εξηγείται το πάν. Τώρα καθένας καταλαβαίνει την αινιγματικότητα των λέξεων «Σιόρ Ζίλλ» που δεν ήτο άλλος από τον Φρειδερίκον Σχίλλερ.

Δεν είναι καθόλου απίθανον εξ αιτίας μιάς κακής προφοράς και εις στιγμήν κανενός επισοδείου της Συνελεύσεως να εγγράφη κατά τρόπον αστείον εις τον κατάλογον των τίτλων του Γάλλου Πολίτου το όνομα του συγγραφέως του **«Άσματος του Κύνου»** του **«Γουλιέλμου Τέλλου»** και τόσων άλλων αριστουργημάτων. Οι **«Λησταιί»**, λοιπόν απεκάλυψαν το όνομα Σχίλλερ.

Αλλά και ένα άλλο έργον του Σχίλλερ, όχι ολιγότερον χαρακτηριστικόν, εφάινετο ότι είχαν ενθουσιάσει τους άνδρας της Γαλλικής Επαναστάσεως. Τούτο ήτο ο **«Ύμνος προς την χαράν»**, θαυμάσιον λυρικόν ποίημα, ανερχόμενον εις το έτος 1785.

Η πρώτη μετάφρασις του εις την γαλλικήν εδημοσιεύθη εις το περιοδικόν «Thalie», περιέχουσα δρυμείς στροφάς κατά των τυράννων και δημίων του λαού, ως η **«Μασαλιώτης»**. Το υπόλοιπον του έργου απετελείτο από μίαν μεγαλειώδη έκκλησιν προς την **«αδελφότητα των λαών!»**. Το μέρος αυτό του «Ύμνου προς την χαράν» έχει συνθέσει ο μέγας Μπετχόβεν, κατέστησε δε τοιουτοτρόπως τον Σχίλλερ τον εκλεκτότερόν του συνεργάτην και συνάμα Γάλλον Πολίτην.

Εξ αυτής της συνεργασίας των δυο μεγάλων διανοιών Σχίλλερ-Μπετχόβεν, προήλθον τα μεγαλουργά έργα του Μπετχόβεν, ως η «Συμφωνία μετά χορού», εις την οποίαν τέσσερα insolo και ένας χορός κατά το δυνατόν πολυάριθμος άδων εις όλα τα σχήματα επιτυγχάνει εις όλας τας υψηλάς εκδηλώσεις την ανθρωπίνην χαράν και την εκδήλωσιν της παγκοσμίου αδελφότητος.

Η «συμφωνία μετά χορού» ετελείωσε κατά το έτος 1824 και εξετελέσθη το πρώτον εις την Βιέννην κατά το έαρ του αυτού έτους. Έμεινεν όμως άγνωστος εις το πολύ γαλλικόν κοινόν μέχρι του 1831, εις δε την Γερμανίαν παρεγνωρίσθη μέχρι του 1849. Κατ' εκείνην την εποχήν ο γνωστός επαναστάτης **Βακουήν** την ήκουσεν εις Δρέσδην από συμφωνικήν ορχήστραν διευθυνομένην υπό του Ριχάρδου Βάγνερ, ο οποίος ήρχετο ακριβώς δια να την αναστήση. Η εντύπωσις του Βακουήν υπήρξε τοσοούτον ισχυρά, ώστε λησμονήσας προς στιγμήν πάσαν σύνεσιν, διότι κατεζητείτο δραστηρίως υπό της αστυνομίας, τρέχει προς τον Βάγνερ εις το τέλος της εκτελέσεως και του φωνάζει:

-Εάν επρόκειτο ποτέ ολόκληρος η μουσική να εξαφανισθή κατά την παγκόσμιον κοινωνικήν επανάστασιν, θα ήτο καθήκον σας και με κάθε κίνδυνον της ζωής σας να διασώσετε αυτήν την συμφωνίαν».

Πρόκειται περί της 9^{ης} συμφωνίας.

Γεννάται όμως και η περιέργεια να μάθη κανείς εάν ο Σχίλλερ έλαβε γνώσιν του διατάγματος της τότε Γαλλικής Εθνοσυνελεύσεως, διά του οποίου απενεμείθη εις αυτόν ο τίτλος του Γάλλου Πολίτου.

Υπό ημερομηνίαν 10^{ης} Αυγούστου 1792, ο Υπουργός των Εσωτερικών της Γαλλικής Δημοκρατίας-Ρολλάν, υπέγραψεν ιδιοχείρως επιστολήν απευθυνομένην **«Προς τον κύριον Ζίλλ, Γερμανόν Δημοσιογράφον»**.

Η επιστολή φέρουσα αόριστον Διεύθυνσιν δεν έφθασεν εις τον παραλήπτην, παρά εις μακροτέραν εποχήν, κατά την οποίαν η Γαλλική Κυβέρνησις είχεν αλλάξει, και μία απάντησις προς αυτήν καθίστατο άσκοπος, διά τον λόγον ακόμη ότι αυτή η κυβέρνησις δεν αντεπροσώπευε πλέον τας αρχάς της Γαλλικής Επαναστάσεως.

Ο Σχίλλερ, συνεβουλεύθη τον Γκαίτε περί του πρακτέου εις την περίστασιν αυτήν. Δεν έπραξεν όμως τίποτε.

Ο Μπετχόβεν υπήρξεν ενθερμότατος δημοκρατικός, ο δε Σχίλλερ διά των Θεατρικών του έργων εξεγείρετο κατά της καταχρήσεως της ισχύος.

Ο **«Ύμνος προς την χαράν»** εψάλλετο εις λαϊκούς ήχους επί μακρόν εις τα κέντρα των σπουδαστών και ήτο πάντοτε το άσμα των λαϊκών διασκεδάσεων κατά πάσης τυραννίας. **ΔΗΜ. ΚΑΡ.** (ΑΣΤΗΡ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ, ΕΤΟΣ 'Α ΑΡΙΘΜΟΣ 2, ΠΑΤΡΑΙ 6 ΦΕΒΡΟΥΑΡΙΟΥ 1927)

Επιφυλλίδες της «ΣΗΜΕΡΙΝΗΣ» ΗΝΩΜ. ΠΟΛΙΤΕΙΑΙ ΤΗΣ ΕΥΡΩΠΗΣ

- **(ΜΕ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑΝ ΚΑΙ ΣΟΣΙΑΛΙΣΜΟΝ), Μια επιστολή του Βίκτωρος Ουγκώ**

Κατά τα μέσα του παρελθόντος αιώνος σοφοί, διανοούμενοι, μεγάλοι συγγραφείς και ποιηταί βλέποντες πολύ μακράν δια την τύχην της ταλαιπωρημένης από τους συνεχείς πολέμους ανθρωπότητος και ορμώμενοι εξ αγνών ανθρωπιστικών αρχών, ίδρυσαν

την Διεθνή «Σύνδεσμον Ειρήνης και Ελευθερίας», προς διάδοσιν των ιερών αυτών αρχών και αποσόβησιν προσεχούς εν Ευρώπη μεγάλου κινδύνου.

Κατά το έτος 1869 ο Σύνδεσμος επρόκειτο να συνέλθῃ εἰς Βέρνην της Ελβετίας. Μεταξύ των μελών του Συνδέσμου ἦτο και ο μέγας Γάλλος ποιητής και συγγραφεὺς Βίκτωρ Ουγκώ. Μη δυνηθεὶς ὅμως να παρευρεθῆ εἰς το συνέδριον, ἀπηύθυνε τὴν κάτωθι ἐπιστολήν, ἡ ὁποία γίνεται ἐπικαίρος μετὰ τὴν ὁμιλίαν του κ. Τσώρτσιλ εἰς τὰς Βρυξέλλας περὶ Ἡνωμένων Πολιτειῶν της Ευρώπης. Ἰδοὺ πῶς ἐβλέπε –προ τριῶν τετάρτων αἰῶνος- ο Τιτάν της σκέψεως τὸ πρόβλημα της ἀδελφώσεως των Ευρωπαϊκῶν λαῶν, τὸ ὁποῖον σήμερον παρουσιάζει μίαν μόμην δυνατότητα: τὴν επικράτησιν παντοῦ της Δημοκρατίας και του Σοσιαλισμοῦ. Αυτό εἶναι τὸ κείμενο της προσφωνήσεως του Ουγκώ προς τοὺς συνέδρους, ευγενῶς παραχωρηθέν εἰς τὴν εφημερίδα μας ὑπὸ του κ. Δημ Καραμπίλια:

ΣΥΜΠΟΛΙΤΑΙ των Ἡνωμένων Πολιτειῶν της Ευρώπης!

Ἀπὸ τούδε δικαιούσθε να διακηρύξετε ὅτι ὁ πόλεμος εἶναι κακός, ὅτι αὐτός ὁ ἔνδοξος φόνος, ἀλαζῶν και βασιλικός, εἶναι ἀτίμος, ὅτι τὸ ἀνθρώπινον αἷμα εἶναι πολύτιμον, ὅτι ἡ ζωὴ εἶναι ἱερά.

Ὁ πολιτισμός, τείνει εἰς τὴν ἔνωσιν του γλωσσικοῦ ἰδιώματος, εἰς τὴν ἔνωσιν του μέτρου, εἰς τὴν ἔνωσιν του νομίσματος, εἰς τὴν ἔνωσιν και συγχώνευσιν των ἐθνῶν ἐν τῇ ἀνθρωπότητι, ἥτις εἶναι ἡ Ὑπερτάτη Μονάς.

Ἡ ὁμοιομορφία ἔχει ἓνα συνώνυμον: τὴν **ἀπλοποίηση**. Ὁ πλοῦτος και ἡ ζωὴ ἓνα συνώνυμον: τὴν κυκλοφορίαν.

Ἡ πρώτηστι των υποδουλώσεων εἶνε τὰ σύνορα. Ὅποιος λέγει σύνορον, σημαίνει υποδούλωσιν, δέσμευσιν. Θραύσατε τὰ δεσμά, διαγράψατε τὰ σύνορα ἐκδιώξατε τὸν τελωνοφύλακα, ἀφαιρέσατε ἐκεῖθεν τὸν στρατιώτην. Ἐν ὀλίγοις ἐλευθερωθῆτε και ἡ εἰρήνη σας ἀκολουθεῖ.

Ποῖος ἔχει συμφέρον με τὰ σύνορα; Οἱ ἠγεμόνες. Διαιροῦν τοὺς λαοὺς δια να βασιλεύουν. Δια τὰ σύνορα χρειάζεται μία σκοπιὰ και διὰ τὴν σκοπιάν ἓνας στρατιώτης. **«Ἀπαγορεύεται»**, λέξις πάσης ἐξουσίας, πάσης λογοκρισίας, πάσης τυραννίας. Ἐξ αὐτῶν των συνόρων, ἐξ αὐτῆς της σκοπιᾶς, ἐξ αὐτοῦ του στρατιώτου προέρχεται ἅπανα ἡ ἀνθρωπίνη συμφορὰ.

Ὁ βασιλεύς, ἀποτελῶν ἐξαίρεσιν του ἀνθρώπινου γένους, ἔχει ἀνάγκη του στρατιώτου, ὁ ὁποῖος κατόπιν ἔχει ἀνάγκη του φόνου διὰ να ζήσει. Διὰ τοὺς βασιλεῖς χρειάζονται στρατοί, διὰ τοὺς στρατοὺς χρειάζεται ὁ πόλεμος. Ἄλλως πῶς, ὁ λόγος της υπάρξεως του ἀπόλλυται.

Πράγμα πολὺ περίεργον, ὁ ἀνθρώπος συγκατατίθεται να φονεύῃ τὸν ἀνθρώπον χωρὶς να γνωρίζῃ διατί. Ἡ τέχνη των δεσποτῶν εἶναι να διχάζουν τὸν λαόν εἰς στρατόν. Το ἐν ἡμίσει αὐτοῦ καταπιέζει τὸ ἕτερον ἡμίσει. Εἶναι βέβαιον ὅτι οἱ πόλεμοι ἔχουν διαφόρους ἀφορμὰς ἀλλὰ ποτὲ δὲν εἶχον ἄλλην αἰτίαν, τὴν κυριωτέραν, ἀπὸ τὸν στρατόν.

Ἀφαιρούντες τὸν στρατόν, ἀφαιρεῖτε τὸν πόλεμον. Ἀλλὰ πῶς καταργεῖται ὁ στρατός; Διὰ της ἐξαφανίσεως των δεσποτῶν μας!

Οἱ βασιλεῖς συμφωνοῦν εἰς ἓνα σημεῖον, τὴν διαιώνισιν των πολέμων. Νομίζετε ὅτι φιλονεικοῦν; Καθόλου. Ἀλληλοβοηθοῦνται. Πρέπει τὸ ἐπαναλαμβάνω, ὁ στρατιώτης να ἔχῃ τὸν λόγον της υπάρξεώς του. Λοιπόν, ἀς βαδίσωμεν προς τὸν σκοπὸν μας, τὸν ὁποῖον ὠνόμασα κάπου: εἰς τὴν ἀντικατάστασιν του στρατιώτου διὰ του πολίτου.

Τὴν ἡμέραν που θα γίνῃ ἡ ἐπανάστασις αὐτὴ, τὴν ἡμέραν που ὁ λαός θα πετάξῃ ἔξω τὸν ἀνθρώπον του πολέμου, τὸν χεῖριστον αὐτοῦ ἐχθρόν, ὁ λαός θα ἐπανεύρῃ τὴν ἐνότητά του και τὴν ἀγάπην. Ὁ πολιτισμός θα ὀνομασθῆ ἀρμονία, θα ἔχῃ μεθ' ἐαυτοῦ τὴν δημιουργικὴν του πλοῦτου ἐργασίαν και τὸ ψυχικόν φῶς, τὴν Εἰρήνην.

ΒΙΚΤΩΡ ΟΥΓΚΩ

(«Ἡ Σημερινή», Κυριακὴ 25 Νοεμβρίου 1945, Ἀρ. Φυλ. 216, σελ. 1)

ΕΠΙΦΥΛΛΙΔΕΣ ΤΗΣ «ΣΗΜΕΡΙΝΗΣ»

- **«ΟΛΟΙ ΣΟΣΙΑΛΙΣΤΑΙ!» Μόδα των ταχυδακτυλουργικών πολιτικών σήμερα, όπως και προ 150 ετών! Ένα επίκαιρον άρθρον του Κροπότκιν**

ΕΝΩ όλοι εδώ –ασύδοτοι- ομιλούν περί σοσιαλισμού, γίνεται πάλιν επίκαιρον ένα άρθρον του Πέτρου Κροπότκιν, γραμμένο τον Σεπτέμβριον του 1881, όταν παρομοία μόδα είχεν εξαπλωθή εις την πολιτικήν κίνησιν της Ευρώπης. Δημοσιεύομεν κατωτέρω μετάφρασιν του άρθρου αυτού, κατά παραχώρησιν του φίλου της «Σημερινής» παλαιάμαχου σοσιαλιστού κ. Δημ. Καραμπίλια, ο οποίος είχε την ευκαιρίαν να γνωρίση τον συγγραφέα του διάσημον πρίγκιπα επαναστάτην.

ΑΦΟΤΟΥ η σοσιαλιστική ιδέαν ήρχισε να εισχωρή εις τους κόλπους των εργατικών μαζών, παρουσιάζεται ένα περίεργον φαινόμενον. Οι χειρότεροι εχθροί του σοσιαλισμού εννοήσαντες, ότι το καλύτερον μέσον να τιθασεύσουν τον σοσιαλισμόν είναι να υποκριθούν αυτοί, ότι είναι οπαδοί του, σπεύδουν να δηλώσουν, ότι είναι σοσιαλισταί. Βλέπετε χονδροαστούς που εκμεταλλεύονται ανηλεώς τον εργάτην, την εργάτριαν, το παιδί, τους μιλάτε διά την σκανδαλώδη ανισότητα του πλούτου, διά τας κρίσεις και την αθλιότητα που συνεπάγεται. Τους μιλάτε διά την ανάγκην τροποποιήσεως του συστήματος ιδιοκτησίας, ώστε να βελτιωθή η κατάστασις των εργατών. Ο αστός έξυπνος, σπεύδει να σας δηλώσει:

«Φυσικά! Και εγώ είμαι σοσιαλιστής σαν εσάς! Είμαι σύμφωνος σε όλα! Όμως, ξαίρετε; Όχι να τα ανατρέψουμε όλα διά μιάς, πρέπει να προχωρήσουμε στα μαλακά!»

Και σας αφήνει, πηγαίνοντας να απομυζήσει, «στα μαλακά» μερικά ακόμη χρήματα από τους εργάτας του, επί τη προόψει των ζημιών, που η σοσιαλιστική κίνησις δυνατόν μίαν ημέραν να του προξενήσει.

Άλλοτε, θα σας εγύριζε την ράχη. Σήμερα επιζητεί να σας κάμη να πιστέψετε ότι συμμερίζεται τας ιδέας σας, διά να σας πνίξη ευκολώτερα, ευκαιρίας τυχούσης. Αυτό παρουσιάσθη ιδίως εις τας τελευταίας εκλογάς της Γαλλίας. (Σημ. Το άρθρον αυτό εγράφη τον Σεπτέμβριον του 1881). Είς κάθε πολιτικήν συγκέντρωσιν, όπου εγένετο νύξιν περί του κοινωνικού ζητήματος, ο ψηφοθήρας έσπευδε να δηλώση ότι και αυτός είναι οπαδός του σοσιαλισμού, εννοείται, του σοσιαλισμού των ταχυδακτυλουργών.

Τα δύο τρίτα των υποψηφίων εδήλωσαν εις του ψηφοφόρους των ότι θ' ασχοληθούν εις την Βουλήν με το κοινωνικών ζήτημα. Ο Κλεμανσώ εκηρύχθη σοσιαλιστής και ο Γαμβέτα, παρ' ολίγον. Αν δεν υπολόγιζεν εις την υπερτάτην ευτυχίαν να ασπασθή την χείρα κάποιας Μεγαλειότητος, δεν θα παρέλειπε να κηρυχθή απροκαλύπτως σοσιαλιστής.

(Σημ. ο Παπανδρέου υπήρξεν εις αυτό πλέον επιδέξιος συμβιβαστής). Ο Βίσμαρκ δεν εδίστασε καθόλου. Εδήλωσεν ότι είναι σοσιαλιστής περισσότερον παντός άλλου, σοσιαλιστής εξοχώτατος. Οι καλόγηροι και οι παπάδες δεν υστερούν. Ο ιεροκέρυξ της Αυλής του Βερολίνου κηρύττει σοσιαλισμόν. Καθώς γράφουν αγγλικά φύλλα, φαίνεται ότι και ο Τσάρος φαντάζεται ότι κατέχει τον αληθινό σοσιαλισμό, αφότου ετοποθέτησε στο τραπέζι του (του γραψίματος) ένα κομμάτι μαύρο ψωμί από χόρτα και λιγοστό αλεύρι, διά να του επενθυμίξη διαρκώς ποια είναι η τροφή των ρώσων χωρικών. Δεν περιμένει, ως φαίνεται, παρά την ευλογίαν του Βίσμαρκ και των πατριαρχών Αντιοχείας και Κωνσταντινουπόλεως για ν' αρχίση να εφαρμόζη τας σοσιαλιστικάς του θεωρίας.

Εν τέλει, όλοι σοσιαλισταί! Τοκογλύφοι, που κερδοσκοπούν επί της τιμής του ψωμιού για ν' αγοράσουν κοσμήματα των γυναικών τους. Εργοδότηι που οι εργάται των πεθαίνουν από φθίσιν και τα παιδιά τους από ατροφίαν. Χωροφύλακες που τους υπηρετούν. Όλοι αυτοί, αν ενεργούν ερεύννας, αν φυλακίζουν και απαγχονίζουν τους σοσιαλιστάς, αν σκοτώνουν τους εργάτες και τα παιδιά τους, αν τσαλαβουτούν στην πολιτική και το χρηματιστήριο όλα τα κάμνουν διά να επιταχύνουν τον θρίαμβον του αληθινού σοσιαλισμού!

Αυτό το θέαμα μας προξενεί λύπην. Μας αποδεικνύει ότι η αστική τάξις συνωμοτεί διά την πλαστογραφίαν του σοσιαλισμού, όπως ακριβώς χθές επλαστογράφησε την δημοκρατικήν ιδέαν. Μας αποδεικνύει ακόμη ότι άτομα θεωρούμενα άλλοτε ως σοσιαλισταί εγκαταλείπουν την ιδέαν –μητέρα του σοσιαλισμού και περνούν εις το στρατόπεδον του αστισμού, διατηρούντες, ως προσωπίδα, την εσικέττα του σοσιαλισμού.

Ποιά υπήρξεν η ιδέα μητέρα του σοσιαλισμού;

-Η ιδέα της ανάγκης να καταργηθεί η μισθοδουλεία, να καταργηθεί η ατομική ιδιοκτησία του εδάφους, των σπιτιών, των πρώτων υλών, των εργατικών εργαλείων, μονολολεκτικώς του κεφαλαίου.

«Παραδέχεσθε αυτήν την ανάγκην; Συγκατατίθεσθε να ζητε βάσει των αρχών αυτών;». Αυτό ερωτούσαν άλλοτε τον νεοερχόμενο, προτού του τείνουν το χέρι διά να τον υποδεχθούν ως σοσιαλιστήν. Δεν τον ερωτούσαν αν συμφωνή εις την ανάγκη να καταργηθεί η ατομική ιδιοκτησία μετά διακόσια ή χίλια χρόνια! Είναι τεμπελιά να θέτη κανείς ερωτήματα διά το τι θα γίνη μετά διακόσια χρόνια! Η κοινωνική μεταβολή διεκηρύσσετο διά την επαύριον! Αυτή η ιδέα ήτο η γραμμή διαχωρισμού των σοσιαλιστών και εκείνων, οι οποίοι παραδέχοντο την ανάγκη βελτιώσεως της τύχης του εργάτου, που ανεγνώριζαν ακόμη ότι ο κομμουνισμός... είναι καλός ως σύστημα, αλλά δεν παραδέχοντο την εφαρμογήν του από της μιάς ημέρας εις την άλλην.

Ένας συνταγματάρχης της Ρωσικής χωροφυλακής έλεγε εις ένα φίλο μας ότι-και αυτός επίσης ευρίσκει θαυμάσιον το κομμουνιστικόν ιδεώδες, αλλά δεδομένου ότι το ιδεώδες αυτό δεν μπορεί να εφαρμοσθή προ της παρελεύσεως 200, ίσως και 500 ετών, ο φίλος μας έπρεπε να καθήση εις την φυλακήν, προς τιμωρίαν διά την προπαγάνδαν που είχε κάμει υπέρ του ιδεώδους συστήματος.

Παρομοίως με τον συνταγματάρχην της χωροφυλακής, υπάρχουν σήμερα άνθρωποι υποστηρίζοντες ότι η κατάργησις της ατομικής ιδιοκτησίας αποτελεί ουτοπικόν μυθιστόρημα και ότι κινούμενοι διά την κατάληψιν της κυβερνητικής μηχανής μέσω αυτής θα βελτιώσουν «στα μαλακά» την τύχην του εργάτου. Ως εάν ήτο δυνατόν η αστική τάξις, κάτοχος του κεφαλαίου, να επιτρέψει εις βάρος της σοσιαλιστικά πειράματα!

Όλοι σοσιαλισταί! Ο εργάτης πρέπει να διακρίνη ποιοι είνε οι συμμαχοί του σοσιαλισταί και ποιοι οι εχθροί του, οι ταχυδακτυλουργοί του σοσιαλισμού.

(Από την ημερήσια εφημερίδα «Η ΣΗΜΕΡΙΝΗ». Πάτρα, Πέμπτη 14 Μαρτίου 1946.)

ΕΙΣ ΤΟ ΣΙΚΑΓΟΝ, ΠΡΟ 60 ΕΤΩΝ ΟΙ ΤΕΣΣΑΡΕΣ ΑΠΗΓΧΟΝΙΣΘΗΣΑΝ ΚΑΙ Ο ΠΕΜΠΤΟΣ ΗΥΤΟΚΤΟΝΗΣΕ ΜΕ ΣΙΓΑΡΕΤΤΟ ΕΚΡΗΚΤΙΚΗΣ ΥΛΗΣ!

- **ΤΟ ΙΣΤΟΡΙΚΟΝ ΤΗΣ ΕΡΓΑΤΙΚΗΣ ΠΡΩΤΟΜΑΓΙΑΣ**

(Σημ. Περιλαμβάνεται εικόνα των δολοφονημένων αναρχικών)

Η ΕΡΓΑΤΙΚΗ ΠΡΩΤΟΜΑΓΙΑ εγεννήθη από την πάλην της εργατικής τάξεως διά την διεκδίκησιν της οκτάωρου εργασίας. Και είνε ηλικίας 60 ετών. Εγεννήθη, ακριβώς, την 1^{ην} Μαΐου 1886, εις το Σικάγον. Επεκράτησε δε να λέγεται και «Κόκκινη Πρωτομαγιά», διότι η πρώτη οργανωμένη εργατική εκδήλωσις υπήρξε μία ημέρα αίματος και θανάτου.

Τον οκτώβριον του 1884, συνήρχετο εις το Σικάγον το συνέδριον της Αμερικανικής Ομοσπονδίας των Εργατικών ενώσεων, το οποίον υιοθέτησε το σύνθημα 8-8-8 ήτοι «οκτώ ώρες εργασία, οκτώ ώρες ανάπαυσις, μόρφωσις και ψυχαγωγία, οκτώ ώρες ύπνος» και ώρισε την 1^{ην} Μαΐου 1886 ως ημέραν γενικής απεργίας μέχρις ικανοποιήσεως του ανθρωπιστικού αιτήματος.

Αι Εργατικάί Ενώσεις προητοιμάζοντο εντατικώς διά την «μεγάλην ημέραν» και το εργατικό κίνημα προσέλαβε τοιαύτην έκτασιν, ώστε πολλοί εργοδόται εδέχοντο εκ των προτέρων την συμφωνίαν των 8 ωρών. Την οριοθείσαν ημέραν εξερράγησαν 5.000 απεργίαι και έλαβον χώραν επιβλητικά διαδηλώσεις εις όλας τας μεγάλας πόλεις της Αμερικής.

Μασσαλιώτις των Εργατών

Διά πρώτην φοράν τότε οι εργάται έψαλον επαναστατικά θούρια και κυρίως την «Μασσαλιώτιδα των εργατών», με ειδικούς στοίχους επί της μουσικής του γαλλικού ύμνου.

Ας σημειωθή, εν παρενθέσει, ότι την Εργατικήν Μασσαλιώτιδα είχε μεταφράσει εις την Ελληνικήν ο Βασίλειος Δαδούμης, δικηγόρος και πρόεδρος του πρώτου εν Πάτραις εργατικού σωματείου «Σοσιαλιστική Αδελφότης» του 1895. η πρώτη στροφή ήτο:

-Εμπρός, παιδιά της λευτεριάς

η δόξα τώρα μας καλεί.
Κάτω ο τύραννος παράς
Τα παιδιά μας κλαίν για ψωμί.
Και η επωδός:
Εργάται των εθνών
Μιά γνώμη, μιάκαρδιά.
Με δύναμη, με ένωση,
Η νίκη είνε για μας.

Οι κεφαλαιοκράται και οι αμερικάνοι κυβερνήται απεφάσισαν να σπάσουν τον αγώνα των εργατών μεταχειριζόμενοι τα όπλα. Και έτρεξε αίμα εις πολλές πόλεις, εκείνο όμως που έγινεν εις το Σικάγον έμεινεν ιστορικόν, διότι, εκεί, η καταστολή του εργατικού κινήματος υπήρξεν εξαιρετικως αγρία και αλιτήριο.

Το βράδυ της 7^{ης} Μαΐου 10.000 απεργοί είχαν συγκεντρωθή έξω από το εργοστάσιον γεωργικών εργαλείων του Μακ-Κόρμικ διά να εμποδίσουν απεργοσπάστας.

Ένα σώμα της ιδιωτικής αστυνομίας επέπεσε κατά των διαδηλωτών με αποτέλεσμα τον φόνον ενός και τον τραυματισμόν εκαντοντάδων. Διά να διαμαρτυρηθούν εναντίον της επί μίαν ήδη εβδομάδα συνεχιζόμενης σφαγής, 15.000 εργάται παρευρέθησαν εις συλλαλητήριον εις την πλατείαν Φλαιημάρκετ, όπου ήκουσαν τους λαϊκοτέρους ρήτορας της π'ολεως, τον Αύγουστον Σπίς, τον Σαμουήλ Φίλντεν και τον Αλμπερ Πάρσον. Μόλις ενύκτωσε και ο λαός ήρχισε να διαλύεται προσεβλήθη χωρίς αιτίαν από 20 αστυνομικούς. Επρόκειτο περί σατανικού σχεδίου. Μέσα στο σκοτάδι, ένας «βαλτός» παρεισέφρυσεν μεταξύ των εργατών και επέταξε μίαν βόμβαν εις το μέσον των αστυνομικών. Τότε ήρχισε μια σφοδρά επίθεσις με όπλα και περιστροφα κατά των εργατών. Επηκολούθησεν η σύλληψις των επί κεφαλής της εργατικής κινήσεως και η εις θάνατον καταδίκη, των Εργατικών αγωνιστών Αύγουστου Σπίς, Λουίς Λιγκ, Άλμπερ Πάρσον, Τζώρτζ Έγκελ και Άντολφ Φίσερ.

Η δίκη των υπήρξε μία σκηνοθεσία. Οι κατηγορούμενοι, ήσαν εις την πραγματικότητα, κατήγοροι της κεφαλαιοκρατικής και αντιχριστιανικής οργανώσεως της κοινωνίας, πηγής τόσων δεινών και εγκλημάτων. Ιδίως η απολογία του Αυγούστου Σπίς υπήρξε μνημειώδης και προφητική των συγχρόνων Κρατικών μεταρρυθμίσεων. Όταν ήλθεν η σειρά του ν' απολογηθή, υψώθη από το ειδώλιο σαν δρύς και έτσι τους ωμίλησεν ο μελλοθάνατος:

Κύριοι δικασταί,

Αν σκέπτεσθε σοβαρώς ότι με τις κρεμάλες μπορείτε να σταματήσετε το κίνημα, που εξωθεί εκατομμύρια γονατισμένων από την καταπίεσιν εργατών προς την εξέγερσιν, είσθε, μα την αλήθεια, «πτωχοί τω πνεύματι». Τότε, θα μας κρεμάσετε με το δίκηο σας. Έπειτα, αυτό είνε το καλύτερο που έχετε να κάμετε. Κρεμάστε μας! Αλλά, η κατάληξις, ποια θα είνε; Εάν δεν την βλέπετε, εγώ σας την αγγέλω. Γύρω σας, κάτω σας, δίπλα σας, πάνω σας, από άλλες τις μεριές σας, θεριεύει μια φωτιά. Το έδαφος σαλεύει κάτω από τα πόδια σας. Βαδίζετε, κυριολεκτικώς, επάνω σε μια υπόγεια φωτιά. Θέλετε να την αγνοήτε; Δεν θα την αποφύγετε.

Θέλετε να απαλαγήτε, άπαξ διά παντός, από όλους τους «συνωμότας»; Απαλλαγίτε από τους αυθέντας της βιομηχανίας, οι οποίοι εδημιούργησαν την ανήθικον περιουσίαν των από το κλεμμένο αντίτιμον της εργασίας που δεν πληρώθη. Καταργήσατε τον εαυτό σας Κύριοι Προνομοιούχοι. Διατί; Διότι σείς, με την συμπεριφοράν σας, είσθε οι πρώτοι υποκινηταί της επαναστάσεως. Καταργήσατε την αρπαγήν και την λεηλασίαν, Κύριοι μου. Αλλά, αυτή είναι η απασχολησίς σας. Είνε η ανήθικος αποστολή μιάς εκατοντάδος ανθρώπων, οι οποίοι προτιμούν ν' απολαμβάνουν το παν, χωρίς να κάμνουν τίποτε.

Κυττάξετε τι έχει γίνει. Οι εργάται έχουν πετσοκοφτεί και σείς, ω Χριστανοί μου και καλοί μου και ευγενικοί αστοί, σείς είσθε οι κοινωνικοί γύπες, που τρέφεσθε από τα πτώματα. Θέλετε να κάμομε έναν περίπατο στα στενά δρομάκια της πολιτείας αυτής, εκεί όπου φθίνουν οι αληθινοί δημιουργοί του πλούτου; Πάμε μαζί εις τα ανθρακωρυχεία του Χόκιγκ-Βάλευ; Δεν θα βρούμε ανθρώπους, θα βρούμε κινούμενα πτώματα. Η γενική κρατικοποίησις των μέσων παραγωγής καθίσταται αναπόφευκτος αναγκαιότης. Αρχίζει η εποχή του σοσιαλισμού και της παγκοσμίου συνεργασίας. Ιδιωτική βιομηχανία, σημαίνει αναρχούμενη βιομηχανία. Μετρημένα άτομα χρησιμοποιοούν προς όφελός των τάς εφευρέσεις. Ο κόσμος είνε διά τους ολίγους. Δεξιά και αριστερά πέφτουν οι ομοιοί των, θύματα του πλούτου και της καλοζωίας των. Ολίγον τύς ενδιαφέρει. Με τάς μηχανάς των μετατρέπουν το ανθρώπινο αίμα σε βώλους χρυσαφιού. Την ίδια την υγεία των ανηλίκων. Με την πολλήν εργασίαν, δολοφονούν τα γυναικόπαιδα. Με την ανεργίαν σκοτώνουν. Και αυτοί οι άνθρωποι σου λέγονται Χριστιανοί! Γνήσιοι Χριστιανοί! Εμείς

παρέβημεν τους νόμους σας, διά να δείξουμε εις τον λαόν εις τι αποβλέπουν όλοι σας οι θεσμοί: εις το να εγκαθιδρύσουν, εις την χώραν αυτήν, μίαν ολιγαρχίαν, ομοία της οποίας εις κτηνοδίαν, δεν υπάρχει ουδαμού της γής!

Και τώρα, αι ιδέαι, που εδώ υπερασπίζω, μάθετε, είνε ιδικαί μου και μου είνε αδύνατον να τας εγκαταλείψω. Δεν είνε ρούχα να τα βγάνης και να τα παρατήσης. Νομίζετε ότι θα μπορέσετε ν' απαλλαγίτε από τας ιδέας αυτάς, που κερδίζουν καθημερινώς έδαφος, αποστέλλοντες ημάς εις την αγχόνην; σας προκαλώ να αποδείξετε αν υπάρχει ίχνος ψευτιάς εις τα λεγόμενά μου. Αν όμως κρίνετε ότι το τίμημα της αληθείας είνε θάνατος –τότε θα πληρώσουμε. Ενώπιον του θανάτουσας περιφρονούμεν! Εμπρός! Καλέσατε τον δημιόν σας! Η αλήθεια, που εκρεμάσθη εις τον πρόσωπον του Σωκράτη, του Χριστού, του Ιορδάνη Μπρούνο, του Χούζ, του Γαλιλαίου, ζη ακόμη, δεν απέθανε. Πολλοί άλλοι μαζί τους, ατέρμων λεγεών, προηγήθησαν εις την οδόν αυτήν, ιδέτε μας! Είμεθα έτοιμοι καθ' όλα, να τους ακολουθήσωμεν εις την αιματωμένην πορείαν!

Το δραματικό τέλος

Την 11^{ην} Νοεμβρίου 1887 οι τέσσαρες εκ των καταδίκων εις θάνατον απηγχονίσθησαν, ενώ ο πέμπτος σύντροφος των ο Λίγκ, την παραμονήν της εκτελέσεως ετίναξε το κεφάλιτου με ένα σιγαρέττο εκρηκτικής ύλης.

Και έτσι η Πρωτομαγιά είχε τους μαρτυράς της.

Ο όρκος των εργατών

Το πένθος υπήρξε παγκόσμιον. Και το σοσιαλιστικόν συνέδριον των Παρισίων του 1889, κατόπιν προτάσεως του γεν. γραμματέως της Αμερικανικής Ομοσπονδίας Εργασίας Γκόμπερς, καθιέρωσε την 1^{ην} Μαΐου ως ημέραν απεργίας και διαμαρτυ... των εργατών όλων ... εθνών.

Οι εργάται, αναμ..σκόμενοι της πρώτης Πρωτομαγιάς με τους μάρτυρας του Σικάγου, αδω.. όρκον να συνεχίσουν...αγώνα. Επανειλημένα ..Πρωτομαγιά εις την ...εβάφη εις το αίμα αλλά το αίμα αυτό δεν εχύθη επιματαίω. Το οκτάωρον επεβλήθη και άλλαι εργατικαί νίκαι εσημειώθησαν, στάδια εις την πορείαν διά μίαν δικαιοτέραν κοινωνίαν.

Το μνημείο των μαρτύρων

Η δημοσιευμένη εικών, με τους πέντε μάρτυρας της πρώτης Πρωτομαγιάς και με την επιγραφήν «Ενθυμήσθε την 11^{ην} Νοεμβρίου 1887» παρεχωρήθη εις την «Σημερινήν» μαζί με τας ιστορικές πληροφορίας, εκ του αρχείου του παλαιού σοσιαλιστού Δημ. Καραμπιλια.

(Από την ημερήσια εφημερίδα «Η ΣΗΜΕΡΙΝΗ». Πάτρα, Τρίτη 30 Απριλίου 1946.)

- **Γράμμα στον Κορδάτο**

«Πάτρα 20 Μαΐου 1947

Αγαπητέ Κορδάτο γεια σου.

Διαβάζω πάντοτε τα ιστορικά σου σημειώματα, όπου δημοσιεύονται τόσο στο Ρήγα, όσο και αλλού. Εθεώρησα υποχρέωσή μου να σου γράψω την παρούσαν, για να διαφωνήσω σε ένα πράγμα που το επαναλαμβάνεις εις το δημοσίευμα περί της πρώτης σοσιαλιστικής εφημερίδας δηλ. της «Ελληνικής Δημοκρατίας».

Σ' αυτό επαναλαμβάνεις, ότι ο Αμπελικόπουλος ήτο μηχανικός. Και άλλοτε ποτε σου είχα γράψει για μερικά πράγματα που δημοσιεύτηκαν στην Ιστορία του Εργατικού μας κινήματος και μου είχες απαντήσει ότι θα διορθωθούν σε άλλη έκδοση. Προκειμένου τώρα για τον Αμπελικόπουλο έρχομαι να σου δώσω μερικές εξηγήσεις. Ο Αμπελικόπουλος ήτο καθηγητής των μαθηματικών στο Γυμνάσιο των Πατρών. Αυτό σου το είχα γράψει αλλά δεν έδωσες πίστη εις εμέ αλλά εις τον αποστάτην, προδότην και παλιάνθρωπον Αλ. Ευμορφόπουλο, ο οποίος δεν απαλ... και σκοπίμως να διαστρεβλώσει την αλήθεια.

Λοιπόν, για να εξηγηθώ καλλίτερα σου κάνω γνωστό το εξής. Την δε πληροφορία μου την κατέχω από τον παλαιόν φίλον μας Βασίλ. Καλλιοντζή, την εποχήν εκείνην Ρηγοπουλικόν δημοκρατικών και αργότερα συνεργάτη μας και μεταφραστή. (Όμιλος «Επί τα Πρόσω»).

Λοιπόν, τρία χρόνια προ της εκδόσεως της «Ελλ. Δημοκρατίας», καθηγητής των μαθηματικών ήτο στην Πάτρα ο Ζαλούχος. Ο Ζαλούχος επαρέδιδε και μαθήματα κατ' οίκον, προγυμνάσεως. Ήτο όμως και ένθερμος παιδευραστής. Μίαν ημέραν δεν ημπορέσε ο άνθρωπος και προέβη στον βιασμόν ενός Γυμνασιόπαιδου, μαθητή του. Έγινε μεγάλο σκάνδαλο στην Πάτρα.

Αστυνόμος της Δημοτικής Αστυνομίας ήτο τότε ο Βασίλ. Καλλιοντζής (δικηγόρος) ο οποίος προέβη εις την σύλληψιν του Ζαλούχου, ο οποίος και επαύθη αμέσως από της θέσεώς του. Εις αντικατάστασιν αυτού, ήλθεν ο Αμπελικόπουλος ο οποίος ήτο καθηγητής στο γυμνάσιον Μεσολογγίου. Από την άφιξιν του Αμπελικόπουλου αρχίζει η σοσιαλιστική κίνησις, αφού ευρήκε και εις την Πάτρα το υλικόν που του εχρειάζεται. Μορφωμένος εις την Ευρώπην, υπήρξεν η ψυχή του Δ.Σ.

Έτσι έχει το πράγμα.

Όσο για τον Αλ. Ευμορφόπουλο, αυτός υπήρξεν ο σαμποταριστής του τότε κινήματος από δουλειά του και παλιανθρωπιά του. Επέρασε κατόπιν στην αντίδραση. Και έχω να σου εκθέσω και δι' αυτό ένα άλλο γεγονός. Όταν αποφασίσαμε με τον Σταυρόπουλο, Κοτζιά και εγώ να εκδόσουμε το «Εμπρός» στο δεύτερο φύλλο εδημοσιεύσαμε ένα κύριο άρθρο γραμμένο από τον Βασίλ. Δουδούμη, με τίτλο «Συμπόνια και Κόλαφος». Το θέμα ήτο ότι εκείνην την εβδομάδα, κάποιοι κύριοι του Αρχοντάτου των Πατρών, επήραν ένα αμάξι και μετέβησαν εις μίαν έπαυλην, όπου ελάμβανον χώραν γλέντια και όργια. Επί πολλήν ώραν ο δυστυχής αμαξιάς περιμένε την πληρωμή του, και όταν επιτέλους την εξήτησε, εδάρη από τους κυρίους άρχοντες! Δεύτερον γεγονός ήτο ακριβώς την αυτήν εβδομάδα, ο (...ράκος) Παπαδιαμαντόπουλος, βουλευτής Τρικουπικός, αφού μετά φίλων του μπεκρούλιαζε σε ένα καφενείο των Αθηνών, στο τέλος έδειρε ανηλεώς το γκαρσόνι που του εξήτησε την πληρωμήν.

Το «Εμπρός» έγινε ανάρπαστον, αλλά στην επομένη Κυριακήν οι ενδιαφερόμενοι προπορευομένου του Αλ. Ευμορφοπούλου, μετέβησαν εις το Πρακτορείον των Εφημερίδων και απαίτησαν την μη κυκλοφορίαν του «Εμπρός». Ο Ευμορφόπουλος, υποκριτής του χειρίστου είδους, αντιπροσώπευε στην Πάτρα τον βουλευτήν Πατρών Γεώρ. Παπαδιαμαντόπουλο, επεδείξας σ' αυτό το βρωμερότερον πρόσωπον.

Για κάτι τέτοια ζητήματα, έχω αρχίσει να γράφω μια ιστορία του κινήματός μας από το 1878 -1900. Εάν έλθει κανένας και σου ζητήσει δήθεν εκ μέρους μου εφημερίδες ή άλλο τι, βιβλία που σου έχω δώσει, να μη δώσεις τίποτε. Αν καμιά φορά τα οικονομίσω, θα έλθω ο ίδιος προς αντάμωσίν σου.

Στο τελευταίο σου σημείωμα για την Επτάνησο έπρεπε να γράψης ότι αυτή εδώθη στην Ελλάδα από τους Άγγλους διότι δεν ημπορούσαν πλέον να σταθούν εκεί, αλλά αφού απέτυχαν να φέρουν βασιλιά στην Ελλάδα τον πρίγκιπα του Βελγίου Λεοπόλδον, και για να δεχθούν οι Έλληνες έναν ακόμη (...), επρόσφεραν την Επτάνησο για να ρίξουν στάχτη στα μάτια του ελληνικού λαού.

Δεν ηξεύρω αν έχεις υπ' όψιν σου, άρθρα για την Επτάνησο του Βρετανικού Αστέρου του Στεφάνου Ξένου, τα φύλλα 21 Φεβρουαρίου 1861, Μαρτίου 21 καθώς και Μαρτίου 22 του αυτού έτους και από τότε έως την ένωσιν. Ίσως να τα εύρεις στην Εθ. Βιβλιοθήκη.

Σε εκούρασα ίσως ολίγον με τα γραφόμενά μου, ελπίζω όμως να με συγχωρήσεις. Υμέτερος

Δ. Καραμπίλιας»

- **ΑΙ ΨΗΦΟΙ ΤΗΣ ΕΔΑ**

Ελάβομεν την ακόλουθον επιστολήν γέροντος εργάτου:

Κύριε διευθυντά,

Είμαι τακτικός αναγνώστης της «Ημέρας» και παρακαλώ να δημοσιεύσετε τα κάτωθι:

Δημοκράτες της ΕΔΑ Πατρών προσέξατε. Εάν δεν δώσωμεν τας ψήφους μας εις το Κέντρον, ουσιαστικώς ψηφίζομεν Συναγερμόν. Θα είναι μεγάλο λάθος, όπως τότε με την αποχήν, οπότε θα φέρναμε 70 βουλευτάς εάν ελαμβάναμε μέρος. Με το πλειοψηφικόν δεν έχομεν καμμίαν ελπίδα, πρέπει επομένως να ψηφίσομεν Κέντρον και κάτω από το ψηφοδέλτιον να προσθέσωμεν τον Σκαλτσάν, το παιδί του λαού. Και η δύναμις μας θα φανή και θα κτυπήσωμεν τον Συναγερμόν. Ειδεμή, μας περιμένει αντί πιπεριάς νέφτι, αντί ρετσινόλαδου έλαια των ελαίων και αντί λεμονιάς βοϊδονουρά. Άρχισαν οι Χίτες και απειλούν, προς γνώσιν σας.

Οι ψηφίζοντες ΕΔΑ, ψηφίζουν Παπάγον. Προσέξατε και μελετήσατε καλώς.

Ο Μπάρμπας

*(«Η ΗΜΕΡΑ» Σάββατον 15 Νοεμβρίου 1952, Αρ. 364 σελ. 3. **σημ.** Την Κυριακή 16 Νοεμβρίου πραγματοποιούνται εθνικές εκλογές στις οποίες μπαίνει το σύνθημα από την αριστερά «τι Πλαστήρας-τι Παπάγος»)*

2. ΒΑΣΙΛΗΣ ΣΓΟΥΡΑΣ

Την παρελθούσαν Κυριακήν εγένετο εις το Μιντιλόγλι η ταφή των ανακομισθέντων εκ Μακεδονίας οστών του στρατιώτου Βασιλείου Σγούρα, φονευθέντος κατά την διάρκειαν του συμμοριτοπολέμου. Εις τον τάφον κατέθεσε στέφανον εκ μέρους της Ενώσεως Αναπήρων πολέμου ο κ. Χρήστος Καραπάνος είπων τα εξής:

«Αξέχαστε συνάδελφε Βασίλη, η Ένωσις Αναπήρων και Θυμάτων πολέμου καταθέτει δι' εμού τον στέφανον τούτον εις αίδιον μνημόσυνον της ανδρείας σου, διά της οποίας ετίμησες τα όπλα της πατρίδος, επισύρων την ευγνωμοσύνην μας διά την μεγάλην πράξιν σου. Ο φωτοστέφανος της δόξης σου λαμπρύνει την έντιμον οικογένειάν σου και τούτο ας είναι η μέγιστη παρηγορία της διά την στέρησίν σου. Η μνήμη σου θα μείνη αξέχαστος σε όλους μας».

(«Η ΗΜΕΡΑ» Πέμπτη 15 Ιουλίου 1954, σελ. 2)

3. Διευκρίνις

Κύριε Συντάκτα,

Εις τας 15 τρεχ. μηνός εδημοσιεύσατε σημείωμά μου δια την ανακομιδήν των οστών του στρατιώτου Βασιλείου Σγούρα εκ Μιντιλογλίου, ο οποίος υπήρξε θύμα νάρκης το έτος 1950, ότε είχε λήξει ο εμφύλιος πόλεμος.

Δημ. Καραμπίλιας

(«Η ΗΜΕΡΑ» Τρίτη 20 Ιουλίου 1954, σελ. 3, Αρ. 873)

ΔΗΜ. ΚΑΡΑΜΠΙΛΙΑΣ

(Ακολουθεί φωτογραφία του εκλιπόντος)

Λίγες ώρες πριν πεθάνη -το μεσημέρι της περασμένης Δευτέρας- είχεν επισκεφθή τα γραφεία της εφημερίδος μας, διά να κάμη μερικάς συμπληρώσεις εις τα χειρόγραφα των απομνημονευμάτων του, που έγγραφε διά την πρώτην αναρχικήν και σοσιαλιστικήν κίνησιν εις την Ελλάδα και τας Πάτρας ιδιαιτέρως, ο καημένος ο μπάρμπα-Μήτσος.

Διότι ο Καραμπίλιας ήτο ένας από τους πρωτεργάτας της διαδόσεως των «νέων ιδεών» κατά τα τέλη του 19^{ου} αιώνος.

Ο αλτρουιστικός του χαρακτήρ και ο μεγάλος του ανθρωπισμός, που διетήρησε αλωβήτους μέχρι της τελευταίας του στιγμής, τον είχαν κατατάξει εις το ρωμαντικόν τότε στρατόπεδον των κοινωμιστών, του εδόθη δε η ευκαιρία να γνωρίση και μερικούς εκ των παγκοσμίων αρχηγών, όταν μετηνάστευσεν εκ Πατρών αρχικώς εις την Αίγυπτον και έπειτα εις την Γαλλίαν, από την οποίαν επέστρεψε μαζί με την Γαλλίδα σύντροφον της ζωής του, την τόσο ευγενή και καλόκαρδημαντάμ Λουίζ. Εις το Παρίσι, κατά τα διαλείμματα της εργασίας του -ήτο ένας από τους διπλωματούχους κόπτας-ράπτας- εβοήθει εις την διεκπεραίωσιν των «Νέων Καιρών», του διασήμου αρχηγού των αναρχικών Πέτρου Κροπότκιν και του Μπακούνιν, με τους οποίους και εσχετίσθη.

Αλλά ας μην τρομάξη κανείς. Ο Μπάρμπα-Μήτσος δεν ήτο κανένας τρομοκράτης. Ήτο ιδεολόγος, ο οποίος δεν μπορούσε να κάμη κακό ούτε εις ένα σκουλήκι. Ήτο αγαθώτατος και όλοι όσοι τον εγνώρισον, δεν θα ξεχάσουν τον μελίχιον χαρακτήρα του. Άλλως τε, αυτός ο «αναρχικός» δεν είχε διαπράξει ποτέ του ούτε απλήν πταισματοικήν παράβασιν. Είπαμε, ήτο ένας ιδεολόγος, ο οποίος επρωτοπόρει της εποχής του και έβλεπε ότι η κοινωνία βαδίζει μελλοντικώς προς μίαν δικαιοτέραν οργάνωσιν- διότι, ας μη ξεχνούμε ότι την εποχήν εκείνην δεν υπήρχον εργατικοί νόμοι ούτε ως έμβρυα, αί δε συνθήκαι της εργασίας ήσαν τελείως απάνθρωποι.

Τελευταίως απησχολείτο εις την συγγραφήν των απομνημονευμάτων του, τα οποία και άφηκε -ατυχώς όχι συμπληρωμένα- προς δημοσίευσιν εις την «Ημέραν», εις την οποίαν είχε δημοσιεύσει -καθώς και εις την «Σημερινήν»- αρκετά ιστορικά άρθρα διά το παλαιόν εργατικόν κίνημα. Η δε τελευταία του επίσκεψις εις τα γραφεία μας ήτο σχετική με την συμπλήρωσιν των απομνημονευμάτων εις ό,τι αφορούσε την δολοφονίαν του τραπεζίτου Φραγκοπούλου από τον αναρχικόν Μάτσαλην, διότι, ως έλεγεν, είχε δημοσιεύσει πολλάς ανακριβείας ο «Νεολόγος», εξ άλλου είχε κάμη και σημαντικάς παραλείψεις και κανείς άλλος από τον Καραμπίλια δεν ήτο δυνατόν να είπη όλην την πραγματικότητα, διότι ήτο μέλος της αναρχικής οργάνωσεως των Πατρών, ο «τελευταίος των αναρχικών» καθώς αστειευόμενοι ελέγαμε το μεσημέρι της Δευτέρας.

Εις τα έργα του ιστορικού συγγραφέως Κορδάτου είχε συμβάλει σημαντικά ο Καραμπίλιας, διά της παραχωρήσεως πολυτίμου αρχείου και αφηγήσεως σπουδαίων πληροφοριών, αλλά τελευταίως δεν ήτο ικανοποιημένος απολύτως από τας βιογραφίας των πρωτοπόρων κοινωμιστών, που εδημοσιεύθησαν εις την «Αυγήν» και έγγραψε τρία ολόκληρα κεφάλαια εις τα απομνημονεύματά του διά ν' ανασκευάση τας ανακριβείας και να συμπληρώση τας ελλείψεις.

Επρόκειτο συντόμως ν' αρχίση η δημοσίευσις των αξιολόγων αυτών απομνημονευμάτων, αλλά η μοίρα δεν ηθέλησε να τα ίδη και ο ίδιος.

Ήτο άρρωστος από την καρδιά του και επί πλέον είχε πίεσιν σταθεράν γύρω εις τα 21-22, αλλά και συχνά ανυψουμένην περισσότερον.

«Δεν είμαι καλά, μας έλεγε την Δευτέρα. Αυτήν την φορά, δεν είμαι καλά. Ο γιατρός είπε ότι πρέπει η πίεσις να μείνη εις τα 21 και να μη ξανανέβη αλλά πώς να γίνη...».

Είχεν υποστή και εις το πρόσφατον παρελθόν κρίσεις καρδιακάς, εκ των οποίων επανήρχετο όρθιος και πάντοτε αισιόδοξος. Την περασμένη Δευτέρα έδειχνε ότι είχεν αρχίσει να κάμπτεται, αλλά και δεν εφαντασθήκαμε ότι το τέλος θα επήρχετο εις ολιγώτερον από δύο εικοσιτετράωρα διαστήματα. Αν και καταβεβλημένος, έδειχνε ακόμη ακμαίας τας ψυχικάς του δυνάμεις και απόλυτον πνευματικήν διαύγειαν. Καί έσβησε μέσα εις μίαν -την τελευταίαν- καρδιακήν κρίσιν, έχοντας δίπλα του τα τελευταία χειρόγραφα και το μολύβι στο χέρι. Εις τας επάλξεις...

Με τον θανατόν του δεν έλειψε μόνον ένας άνθρωπος καλός κ' αγαθός, όπως ήτο ο Μπάρμπα-Μήτσος. Έσβησε ο τελευταίος επιζών εκπρόσωπος μιας εποχής: της εποχής των πρώτων σπορέων της κοινωνικής δικαιοσύνης και του ανθρωπισμού, εις την χώραν μας και ιδιαιτέρως εις την πόλιν μας.

Το όνομά του έχει περάσει πλέον εις την ιστορίαν του ελληνικού εργατικού κινήματος, εις την ιστορίαν των αγώνων αγωνιστών. Και η μνήμη του δεν πρόκειται να σβήση. Θ' ακολουθή την φήμην του Δρακούλη, του Δουδούμη, του Χαϊρέτη, του Καλλέργη και των άλλων ιδεολόγων του περασμένου αιώνος, την φήμην ενός -όχι στρατιώτου ή πολεμιστού- αλλά κήρυκος της δικαιοσύνης, της αγάπης, της ειρήνης.

(Από την ημερήσια εφημερίδα «Η ΗΜΕΡΑ». Πάτρα, Κυριακή 19 Σεπτεμβρίου 1954.)